

Vlaams
Parlement

ingediend op **823** (2015-2016) – Nr. 1
15 juni 2016 (2015-2016)

Voorstel van decreet

van Katrien Schryvers, Peter Wouters, Marnic De Meulemeester,
Nadia Sminate, Ward Kennes en Sofie Joosen

houdende wijziging
van het decreet van 16 januari 2004
op de begraafplaatsen en de lijkbezorging

TOELICHTING

De Vlaamse regelgeving laat twee vormen van lijkbezorging toe: begraven en cremeren. De begraafing van een lijk in een kist vindt plaats op de gemeentelijke begraafplaats. Ook de uitstrooiing van de as na crematie of de bijzetting van de as in een columbarium gebeurt in de regel op de gemeentelijke begraafplaats. Tevens bestaat de mogelijkheid om de as na crematie uit te strooien op een andere plaats dan de begraafplaats of op de aan het grondgebied van België grenzende territoriale zee, of om de as in een urne te begraven op een andere plaats dan op de gemeentelijke begraafplaats. Wat niet mogelijk is, is de begraafing of uitstrooiing van de as op het openbaar domein. De omzendbrief BA-2006/03 betreffende de toepassing van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging en de uitvoeringsbesluiten verduidelijkt dat tot het openbaar domein onder meer de bevaarbare stromen en rivieren, de wegen en de stranden behoren.

Dat verbod tot begraafing of uitstrooiing van de as op het openbaar domein werd in de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging ingeschreven door de wet van 8 februari 2001 tot wijziging van artikel 24 van de wet van 1971. De toenmalige argumentatie voor dat verbod luidde dat de overtuiging van iedereen moet worden gerespecteerd en dat elk mogelijk conflict moet worden uitgesloten door de uitstrooiing van de as.

De laatste jaren is de zorg voor de overledenen evenwel zeer sterk aan het evolueren. Steeds meer wordt getracht om de laatste wensen van de overledenen zo veel mogelijk te honoreren, ook en zeker wat hun laatste rustplaats betreft. Aldus kan onder meer verwezen worden naar de wens van steeds meer mensen om begraven te worden in een natuurlijkere omgeving dan de traditionele begraafplaats zoals wij die in alle Vlaamse gemeenten kennen. In de ons omringende landen Nederland, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk werden daartoe al zogenaamde 'natuurbegraafplaatsen' ingericht. Op dergelijke begraafplaatsen kunnen mensen begraven worden in de vrije natuur. Het concept begint hier en daar in Vlaanderen toepassing te vinden. Lokale besturen richten dan op hun begraafplaats een zone in met meer natuur en bos. Wat dit laatste betreft, spelen de desbetreffende lokale besturen overigens in op een suggestie van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) bij de totstandkoming van het decreet van 2004. Toen reeds had de Minaraad immers gesuggereerd om de omvorming van de bestaande begraafplaatsen in groene begraafparken te stimuleren.¹

Wat de uitstrooiing van de as betreft, groeit bijvoorbeeld stelselmatig de vraag naar de mogelijkheid om ze op een andere plaats uit te strooien dan de decretaal bepaalde mogelijkheden. Momenteel mag dit dan nog wel niet officieel toegelaten zijn, in de praktijk is dit een fenomeen dat zich al voordoet. In antwoord op een vraag om uitleg bevestigde de minister van Natuur zelfs dat door boswachters en natuuroppzichters in bossen al uitgestrooide as van overledenen wordt gevonden.² Dit laatste, hoewel onwettig, hoeft ook niet onmiddellijk te verwonderen. Er is immers geen controle op de bestemming van de assen indien de nabestaanden ertoe beslissen om ze thuis te bewaren. Decretaal is wel bepaald dat deze as, wanneer er een einde komt aan de bewaring, dient te worden teruggebracht naar de begraafplaats, maar dat gebeurt uiterst zelden en is ook zeer moeilijk controleerbaar.³

¹ Minaraad. Briefadvies van 8 mei 2003 over het ontwerp van decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging (*Parl.St.* VI.Parl. 2003-04, nr. 1864/1).

² Vraag om uitleg nr. 411 van 9 december 2014 van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over natuurbegraafplaatsen.

³ Schriftelijke vraag nr. 142 van 29 november 2011 van Katrien Schryvers aan Geert Bourgeois, vice-minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en de Vlaamse Rand.

Tevens groeit ook steeds meer de vraag naar mogelijkheden om asurnen op andere plaatsen te begraven dan decretaal bepaald. De indieners willen de mogelijkheid creëren om aan die vragen tegemoet te komen. Wat het begraven van asurnen betreft, denken zij aan de begraafplaats van biologisch afbreekbare urnen. Biologisch afbreekbare urnen worden vervaardigd van organische materialen en worden op kleur gebracht met milieuvriendelijke verf. Ze zijn gemaakt van materialen als hout, zand, plantenextracten, natuurlijke hars enzovoort. Nadat een dergelijke urne begraven is, begint het afbraakproces. De urne zal na verloop van tijd vergaan, waarbij de urne met de as wordt opgenomen in de natuur. Daarbij is het bijvoorbeeld ook mogelijk dat in het deksel van de urne een zaadje of stekje van een plant of een boom wordt geplaatst zodat er op de plaats van de begraafplaats zelfs een herdenkingsbos zou kunnen ontstaan.

Teneinde de gemeenten meer vrijheid te geven om zelf te bepalen waar as zou kunnen worden uitgestrooid of biologisch afbreekbare urnen zouden kunnen worden begraven, of waar urnen zouden kunnen worden bewaard, stellen de indieners voor om de gemeenteraden de mogelijkheid te bieden om, indien zij dat wensen, andere plaatsen dan de begraafplaatsen af te bakenen om dit mogelijk te maken. Daarmee wensen zij niet alleen een zo groot mogelijke beslissingsvrijheid te geven aan de gemeenten, ze willen met het creëren van die mogelijkheid ook tegemoetkomen aan een groeiende maatschappelijke vraag.

De indieners beseffen evenwel ten volle dat niet alle plaatsen en niet elk stuk van het openbaar domein daarvoor geschikt is en dat ook absoluut dient te worden vermeden dat er op openbaar domein een vermenging van functies zou zijn. Zij beseffen ten volle dat bijvoorbeeld de uitstrooiing van as op gedeelten van het openbaar domein waar nog andere functies, recreatieve of andere, mogelijk zijn, dient te worden vermeden. Aldus kan het zeker niet de bedoeling zijn om as uit te strooien of om biologisch afbreekbare urnen te begraven op bijvoorbeeld openbare speelpleinen, in de buurt van scholen, dicht bij veelgebruikte wandelpaden enzovoort. Het komt de gemeenten toe om in volle vrijheid en autonomie de daartoe geschikte zones af te bakenen. Deze door de gemeente afgebakende zones, andere dan de begraafplaatsen, vallen ook onder het gezag, de politie en het toezicht van de gemeenteoverheden, zoals bepaald in artikel 4 van het decreet.

Overigens kan in dezen ook verwezen worden naar de groeiende maatschappelijke zoektocht naar nieuwe bestemmingen voor niet meer gebruikte en dus ontwijde parochiekerken. In sommige gevallen leidt dat tot het denkspoor om de mogelijkheid te creëren om voormalige parochiekerken om te vormen tot 'begraafplaatsen'. Met dien verstande dat er niet begraven kan worden in de klassieke betekenis van het woord, maar dat er enkel asurnen in een 'columbarium' geplaatst zouden kunnen worden. Dit is een potentieel zinvolle omvorming van een voormalige parochiekerk tot een nieuwe, neutrale gemeentelijke 'begraafplaats', die evenwel enkel columbarium is. Ook hier zijn het de lokale besturen die, in volle autonomie, zelf de keuze dienen te maken of zij al dan niet in die mogelijkheid wensen te voorzien.

Dit is in de huidige stand van de regelgeving niet mogelijk omdat artikel 2, derde lid, van het Begraafplaatsendecreet bepaalt dat iedere begraafplaats en ieder intergemeentelijk crematorium over een urnenveld, een strooiweide en een columbarium moeten beschikken. Daarom is een versoepeling van artikel 2 van het Begraafplaatsendecreet wenselijk in die zin dat niet elke individuele gemeentelijke begraafplaats alle mogelijke vormen van lijkbezorging mogelijk moet maken. Wel moet iedere gemeente op de totaliteit van de begraafplaatsen op zijn grondgebied in voldoende ruimte voorzien voor alle decretaal mogelijke vormen van lijkbezorging.

Wegens de verplichting dat elke begraafplaats alle vormen van lijkbezorging moet aanbieden, zijn de afgelopen jaren heel wat begraafplaatsen gesloten, hoewel

sommige vormen van lijkbezorging er nog mogelijk waren. Het huidige artikel 5, tweede lid, van het Begraafplaatsendecreet bepaalt dat de oude begraafplaatsen in de staat gelaten worden waarin ze zich bevinden. Gedurende ten minste tien jaar mag er geen gebruik van worden gemaakt. Ten gevolge van de voorgestelde wijziging van artikel 2 dat elke gemeente op de totaliteit van haar begraafplaatsen alle vormen van lijkbezorging moet aanbieden, lijkt het de indieners van dit voorstel van decreet wenselijk dat de gemeente een gesloten begraafplaats nog kan blijven gebruiken voor die vormen van lijkbezorging waarvoor er nog ruimte is.

Katrien SCHRYVERS
Peter WOUTERS
Marnic DE MEULEMEESTER
Nadia SMINATE
Ward KENNES
Sofie JOOSEN

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Artikel 2, eerste lid, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, gewijzigd bij de decreten van 10 november 2005, 18 april 2008, 9 december 2011, 22 februari 2013 en 28 maart 2014, wordt vervangen door wat volgt:

“Iedere gemeente moet over ten minste één begraafplaats beschikken. Meerdere gemeenten kunnen zich evenwel verenigen om over een gemeenschappelijke begraafplaats te beschikken. Het geheel van begraafplaatsen op het grondgebied van een gemeente moet alle vormen van lijkbezorging kunnen aanbieden die bepaald zijn in dit decreet, met uitzondering van de wijze van lijkbezorging, vermeld in artikel 24, §1, tweede lid, 2°.”

Art. 3. Artikel 2, derde lid, van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Ieder gemeentelijk of intergemeentelijk crematorium moet over een urnenveld, een strooiweide en een columbarium beschikken.”

Art. 4. Artikel 5, §1, tweede lid, van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“De oude begraafplaatsen worden in de staat gelaten waarin ze zich bevinden. Gedurende ten minste tien jaar mag er geen gebruik van worden gemaakt, behalve voor die vormen van lijkbezorging waarvoor nog ruimte beschikbaar is.”

Art. 5. In artikel 24, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 10 november 2005, 18 april 2008, 9 december 2011, 22 februari 2013 en 28 maart 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het vierde lid, 1°, wordt tussen de voorlaatste en de laatste zin de volgende zin ingevoegd:

“In afwijking van deze bepaling kan de gemeente zones afbakenen, andere dan de begraafplaats, waar de as van gecremeerde lijken kan worden uitgestrooid.”;

2° in het vierde lid, 2°, wordt tussen de voorlaatste en de laatste zin de volgende zin ingevoegd:

“In afwijking van deze bepaling kan de gemeente zones afbakenen, andere dan de begraafplaats, waar de as van gecremeerde lijken kan worden bewaard of begraven in een urne vervaardigd uit biologisch afbreekbare materialen.”;

3° in het vierde lid, 3°, wordt de tweede zin vervangen door wat volgt:

“Indien er een einde komt aan de bewaring van de as op een andere plaats dan de begraafplaats, kan de as door toedoen van de nabestaande die er de zorg voor heeft of zijn erfgenamen in geval van diens overlijden, worden teruggebracht naar de begraafplaats om er begraven, bijgezet in een columbarium of uitgestrooid te worden of kan de as worden uitgestrooid, bewaard of begraven in een urne vervaardigd uit biologisch afbreekbare materialen op een door de gemeenteraad afgebakende andere plaats dan de begraafplaats.”.

Katrien SCHRYVERS
Peter WOUTERS
Marnic DE MEULEMEESTER
Nadia SMINATE
Ward KENNES
Sofie JOOSEN